

Advies

Algemene Raad

20 december 2016

Advies bij het Groenboek Bestuur

Situering

De SARC werd op 15 november 2016 door minister-president Geert Bourgeois en door Vlaams minister van Binnenlands bestuur Liesbeth Homans om advies gevraagd over het *Groenboek Bestuur*. *6 principes en 30 voorstellen voor een vernieuwende overheid*. Voorliggend advies werd opgesteld door een werkgroep met vertegenwoordigers van de sectorraden en de Algemene Raad van de SARC. Het werd gefinaliseerd door de Algemene Raad via een schriftelijke procedure.

Het [Groenboek Bestuur](#) is een initiatief van de minister-president en het Departement Kanselarij en Bestuur, en bevat in totaal 30 voorstellen over welke Vlaamse overheid vandaag én morgen nodig is om de uitdagingen in onze samenleving aan te pakken, gestructureerd volgens 6 grote principes:

- Zorgvuldige, onderbouwde, inclusieve, open en kennisgedreven overheid
- Faciliterende en innovatieve overheid
- Gedragen overheid
- Dienstverlenende overheid
- Geïntegreerde overheid
- Wendbare overheid

Het doel is om een aantal beleidsprocessen te herdenken. Het groenboek moet dan ook uitmonden in een nieuw Vlaams bestuursdecreet. Dat brengt verschillende bestaande bestuurlijke decreten samen in één geïntegreerd decreet en wordt verwacht in de loop van 2018.

De voorstellen kunnen ook gebruikt worden om mogelijke vernieuwingstrajecten op te starten, zonder dat daar een decretale vertaling van bestaat.

Over het groenboek wordt een open consultatie gehouden. Organisaties maar ook individuele burgers kunnen antwoorden op de vragen en ideeën van het groenboek. Er is ook de mogelijkheid zelf voorstellen aan te brengen. Daartoe werd de website <https://overheid.vlaanderen.be/denk-mee> gelanceerd.

Voorliggend advies is opgedeeld in twee delen. Eerst stelt de SARC de essentie van zijn advies kort voor (p. 2). Daarna volgt een uitgebreider advies, waarin de voorstellen beargumenteerd worden besproken (vanaf p. 4).

Onder meer het korte tijdsbestek waarin het advies kon worden gegeven, noopte ons om keuzes te maken. Over de voorstellen die niet aan bod komen, wenst de SARC dus in deze fase geen argumentatie uit te werken, noch negatief, noch positief.

Advies samengevat

Algemeen

De SARC waardeert de openheid van het groenboek voor vernieuwing. Hij vraagt aandacht te hebben voor wat (op korte termijn) kan gerealiseerd worden met bestaande instrumenten. Het opbouwen van vertrouwen is cruciaal voor de realisatie ervan. De voorstellen in het groenboek betekenen geen besparing, ze mogen dus ook niet vanuit die logica worden aangevat.

p. 4

Principe 1.1 Zorgvuldige overheid met een onderbouwd beleid

Voorstel 1: de rol van de overheid nog beter afwegen

Voorstel 3: werken met een evaluatieagenda en actieve openbare regelgevings- en beleidsevaluaties

Voorstel 4: werken aan een Vlaamse onderzoeksagenda en publieke databank voor beleidsrelevante onderzoeken

p. 5

De SARC is globaal genomen tevreden met de voorstellen 1, 3 en 4. Het einddoel moet zijn: het verwezenlijken van een op kennis gebaseerd en coherent beleid, met ruimte voor betrokkenheid en participatie. De SARC heeft een rol in zowel de beleidsvoorbereiding als bij ex post-evaluaties.

Principe 1.2 Inclusieve overheid

Voorstel 5: inclusief en afgestemd beleid voor kwetsbare doelgroepen nog beter uitwerken

Voorstel 6: waken over e-inclusie op weg naar een digitale overheid

p. 7

Cultuur, Jeugd, Sport en Media doen er alles aan om ieder vanuit hun eigenheid bij te dragen tot een participatieve samenleving. Er zijn verschillende aanzetten om over de sectoren heen samen te werken.

De SARC vindt het positief dat de Vlaamse overheid met voorstel 6 ook de eigen verantwoordelijkheid opneemt. Tegelijk moet de persoonlijke, laagdrempelige dienstverlening – in het bijzonder voor kwetsbare doelgroepen – gegarandeerd blijven.

Principe 2.1 Faciliterende overheid en Principe 2.2 Innovatieve overheid

Voorstel 13: inzetten op faciliterende rol van de overheid met vernieuwende samenwerkingsvormen zoals cocreatie en coproductie

Voorstel 14: experimenteren met het recht op uitdagen in combinatie met het waarborgen van rechten, vrijheden en plichten van burgers

Voorstel 15: stimuleren van experimentwetgeving, regelluwe zones en recht op uitdagen

p. 9

De SARC is zeer tevreden met elk voorstel dat ingaat op de wens naar meer inspraak en participatie en erkent de kansen die de voorstellen bieden. Hij meent echter dat het uitbouwen van duurzame relaties met partners die gezag hebben in hun sector en die gebaseerd zijn op vertrouwen een fundamentele basisoptie is om dit principe op de langere termijn werkelijk inbedding te zien krijgen.

Het overnemen van taken door (groepen van) burgers mag niet ingegeven zijn door een besparingslogica en de overheid moet ook nog steeds het algemeen belang kunnen blijven bewaken. Sectoren moeten meer vertrouwen krijgen van de overheid, zo zullen ze ook

meer verantwoordelijkheid opnemen.

Principe 3 Gedragen overheid

Voorstel 17: beleidsvoering altijd principieel interactief doen

Voorstel 18: maximaal inzetten op digitale en open consultaties

Voorstel 19: rol van de strategische adviesraden herijken

Voorstel 20: permanente adviesstructuren regelmatig kritisch herbekijken

p. 11

De SARC juicht toe dat de overheid (nog) meer werk wil maken van interactieve beleidsvoering en het inzetten van digitale middelen daartoe (mits aandacht voor e-inclusie en met dien verstande dat digitale naast andere vormen van interactieve beleidsvoering kunnen bestaan). Daarvoor is een cultuuromslag nodig op het politieke niveau zowel als bij de ambtenaren die bij de beleidsvoorbereiding betrokken zijn. De voordelen van het betrekken van belanghebbenden op de juiste momenten – ook vroeg in het proces – zijn al langer een evidentie voor de SARC. Dat moeten ze ook worden voor de Vlaamse overheid.

De SARC kan zijn eigen positie en expertise inzetten om nog meer bij te dragen tot een goed beleid en staat open om zijn werkwijze nog meer flexibel te maken. De grootste randvoorwaarden zijn:

- een gezagsvolle samenstelling,
- een formele plek in de besluitvorming behouden,
- openheid naar vernieuwende participatievormen.

Betere interactie met de beleidsmakers (formeel zowel als informeel) kan bijdragen aan een nieuwe invulling van de rol van de SARC, zowel op traditionele als op vernieuwende en toekomstgerichte leest geschoeid. De SARC schreef hierover al vaker in adviezen en hoopt dat dit nu ook in de praktijk kan worden omgezet.

De SARC meent dat het uitbouwen van duurzame relaties met partners die gezag hebben in hun sector en die gebaseerd zijn op vertrouwen fundamenteel is.

Principe 5 Geïntegreerde overheid

Voorstel 23: een jaarlijks interbestuurlijk werkprogramma opstellen en uitvoeren

Voorstel 24: taken aan bestuursniveaus toekennen op basis van subsidiariteit en homogeniteit objectiveren

p. 16

De SARC adviseert positief over het zakelijk, coherent en gedragen maken van de beslissingen rond toekomstige verdelingen van bevoegdheden. Hij wijst er op dat de mogelijkheid van besparen geen rol mag spelen in de beslissing en dat de banden best nooit helemaal worden losgelaten.

Principe 6 Wendbare overheid

Voorstel 28: samenwerking tussen politiek en administratie versterken

Voorstel 29: kernprocessen en ondersteunende processen stroomlijnen

p. 17

De SARC adviseert positief bij de voorstellen. Een stroomlijning moet de doelgroepen centraal stellen, proportioneel zijn en het vertrouwen opbouwen en versterken.

Advies

Algemeen

De SARC wil zijn waardering uiten voor het Groenboek Bestuur. Er blijkt een grote wil uit om breed te denken en open te staan voor vernieuwing.

Deze goede voornemens moeten in de toekomst de praktijktest nog doorstaan: blijft het een louter ambtelijke oefening, of is er echte (politieke) wil om een cultuuromslag te maken en de (bestaande, verbeterde en nieuwe) instrumenten structureel, correct en maximaal in te zetten? De SARC merkt immers dat een aantal van de voorstellen zeer nuttig en nodig zijn, maar alvast op korte termijn zouden kunnen gerealiseerd worden door het goed toepassen van bestaande instrumenten. Hij denkt daarbij onder andere aan de RIA, de armoedetoets of de strategische adviesraden. Bestaande principes moeten breed insijpelen bij ambtenaren, ministers, kabinetten en ook worden ingezet.

Het vertrouwen dat de Vlaamse overheid heeft in zijn burgers, organisaties, belanghebbenden, bedrijven, is een cruciale poot.

De Vlaamse overheid moet zich ook terdege blijven realiseren dat de uitvoering van de voorstellen in dit groenboek, die bedoeld zijn bij te dragen tot een efficiëntere en effectievere overheid, geen besparing zullen zijn. Getuige de vele vermeldingen van (extra) middelen en (extra) VTE die nodig zullen zijn.

Principe 1: De Vlaamse overheid werkt zorgvuldig. Als ze een beslissing neemt, houdt ze rekening met wetenschappelijke kennis en met advies. Ze weegt alle belangen tegen elkaar af. Ze zorgt ervoor dat in onze diverse maatschappij niemand uit de boot valt. Ze gaat goed om met de berg informatie waarover ze beschikt.

Principe 1.1 Zorgvuldige overheid met een onderbouwd beleid

Voorstel 1: de rol van de overheid nog beter afwegen

Het groenboek doet als eerste concrete voorstel het voorzien van een ‘transparante en onderbouwde afweging van de keuze van beleidsinstrumenten of van een mix van beleidsinstrumenten’, waarbij ook telkens wordt afgewogen of een nieuw beleidsinstrument wel noodzakelijk is.

De SARC reageert hierop positief. Een van de bestaande instrumenten om dit te realiseren, de reguleringssimpactanalyse (RIA), kan bij correct gebruik telkens op waardering van de adviesraad rekenen. De RIA is sinds 2005 een verplicht onderdeel van de goedkeuringsprocedure van regelgeving. Hij is gebaseerd op de relevante informatie nodig voor de empirische onderbouwing van het afwegingsproces. De RIA maakt ook zichtbaar dat overleg is gepleegd met de belanghebbende doelgroepen en andere beleidsinstanties.

Het gezamenlijke SAR-advies over de hervorming van de strategische adviesraden¹ wees er al op dat de efficiëntie van de advies- en overlegprocessen onder andere wordt ondersteund door goede beleidsonderbouwende informatie in de dossiers die de Vlaamse overheid voorlegt. Hierdoor kunnen de raden zich in hun advisering meer toeleggen op belangrijke strategische kwesties en beleidskeuzes.

Een correct gebruik wil zeggen dat de oefening gemaakt wordt voor er al een keuze wordt gemaakt om regelgevend op te treden. Een formalistisch opgemaakte RIA na de feiten is echter een lege geste, die aan de doelstelling voorbijgaat. Een onderdeel van de RIA – hoewel niet voor alle regelgeving – is de armoedetoets. Ook bij instrumenten als deze moet een pro forma invulling ervan vermeden worden, wil het nuttig zijn.

Het toenemende gebruik van conceptnota's (visienota's, witboeken, groenboeken) sluit hierbij aan en verdient verdere aanmoediging. Samen met het instrument RIA passen zij in een beleidscyclus waarbij er in transparant overleg met alle betrokkenen

- de juiste vragen worden gesteld,
- op het juiste moment,
- in de juiste volgorde, en
- deze informatie wordt gecommuniceerd naar beleidsmakers en publiek².

In deze fase van het beleidsproces kan betrokkenheid van de SARC nuttig zijn bij het aftoetsen van mogelijke beleidsinitiatieven (zie ook advies bij principe 3).

Advisering moet ook kunnen plaatsvinden in een fase waarin er nog geen volledige duidelijkheid is over een problematiek en het beleid nog in de ontwikkelingsfase verkeert (fase van agendasetting en beleidsvoorbereiding) en in de fase van de beleidsevaluatie (zie ook principe 1, voorstel 3).

Betrokkenheid van stakeholders en adviesraden in eerdere fases van het beleidsproces vergemakkelijkt en versnelt bovendien de inspraak in een latere fase. Ook kan bij aanvang van de legislatuur worden aangegeven en afgesproken welke beleidsdossiers of thema's cruciaal zijn om via voorafgaande strategische toetsing de beleidskeuzes te verkennen (zie voetnoot 1).

¹ Strategische adviesraden, *Gezamenlijk advies Hervorming strategische adviesraden*, 20 december 2013. Zie http://www.cjasm.vlaanderen.be/raadcjasm/AR/adviezen/SERV_SARs_20131220_hervorming_SARs_ADV.pdf.

² <https://overheid.vlaanderen.be/reguleringsimpactanalyse>.

Voorstel 3: werken met een evaluatieagenda en actieve openbare regelgevings- en beleidsevaluaties

De SARC adviseert positief over het voorstel te werken met een gecoördineerde evaluatieagenda en wenst zijn mogelijke rol daarin te bevestigen. Strategische adviesraden zouden ook bij ex post-evaluaties, in samenwerking met o.a. kenniscentra en onderzoeksinstellingen, nuttige input kunnen leveren. Dit vanuit de mix van theoretische, praktijk- en beleidservaring die zij door hun gemengde samenstelling kunnen bieden.

Voorstel 4: werken aan een Vlaamse onderzoeksagenda en publieke databank voor beleidsrelevante onderzoeken

Zoals gesteld is het de mening van de SARC dat de efficiëntie van de advies- en overlegprocessen wordt ondersteund door goede beleidsonderbouwende informatie in de dossiers die de Vlaamse overheid voorlegt voor advies (zie voetnoot 1). Dit wordt best gekoppeld aan een globale aanpak van de wetenschappelijke beleidsondersteuning, waarbij voor een periode van vijf jaar per beleidsveld/-domein een onderzoeksprogramma en beleidsevaluatieagenda wordt vastgelegd. Die agenda zou moeten slaan op het beleidsondersteunend onderzoek dat zowel intern gebeurt binnen de Vlaamse overheid zelf als op het onderzoek door de wetenschappelijke steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek, door expertisecentra voor monitoring en door andere instanties (academici, sectorsteunpunten, consultants, ...). Het spreekt voor zich dat ook beleidsdomeinoverschrijdend onderzoek daarin een plaats moet krijgen.

De SARC is het ook eens met wat in voorstel 4 wordt geduid als de nood aan een goede ontsluiting van de onderzoeksresultaten. Diverse databanken of online platformen bundelen nu al kennis rond cultuur, jeugd, sport en media (bv. databank van het Kenniscentrum Kinderrechten, Mediawijs,...) maar de informatie is nog steeds versnipperd. Daarnaast moet er versterkte aandacht zijn voor de valorisatie van de resultaten, zodat de opgedane kennis vertaald kan worden naar de praktijk van de sectoren. Zo zijn de onderzoeken in de ware zin beleidsrelevant.

De steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek per sector (werkzaam in de periode 2012-2015) hadden als belangrijkste opdracht de beleids- en beheerscyclus van het Vlaamse cultuurbeleid te ondersteunen op basis van hoogstaand wetenschappelijk onderzoek. De SARC meent dat de (ook budgettaire) ingrepen die sinds 2016 werden doorgevoerd op deze beleidsrelevante steunpunten, het verwezenlijken van de ambities van de Vlaamse overheid die in het groenboek beschreven staan structureel zullen bemoeilijken.

Daarnaast wijst de SARC erop dat er best wordt gestreefd naar een evenwicht tussen theoretische en empirische kennis, met naast de wetenschappelijke inbreng ook ruimte voor ervaringskennis en toetsing van beleid. Bijvoorbeeld in de armoedetoets is ervaringskennis een belangrijk instrument.

Advies bij Principe 1, voorstellen 1, 3 en 4

De SARC is globaal genomen tevreden met de voorstellen 1, 3 en 4. Transparantie over de beleidskeuzes net zoals argumentatie van de uiteindelijke keuze dragen bij tot een diepgaander debat over de strategische keuzes, en zo tot een grotere legitimiteit.

Het einddoel moet zijn: het verwezenlijken van een op kennis gebaseerd en coherent beleid, met ruimte voor betrokkenheid en participatie. Een vertaalslag van wetenschappelijk onderzoek naar de praktijk van het beleid is daartoe een noodzakelijke voorwaarde. Er moet verder ook worden gestreefd naar een evenwicht tussen theoretische en empirische kennis.

De SARC kan een rol spelen in zowel de beleidsvoorbereiding als bij ex post-evaluaties. De beleidsevaluatie is een onmiskenbaar onderdeel van het hele beleidsproces, waarvoor de aandacht

terecht (nog meer) gevraagd wordt. De diverse waaier aan ervaring en kennis die de leden bezitten, geldt evenzeer als grote kracht bij de beleidsvoorbereiding en het bepalen van een onderzoeksagenda en formuleren van beleidsvragen in functie daarvan.

De SARC vreest echter dat de afschaffing van de sectorale steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek – die in sommige gevallen vervangen werden door kenniscentra met minder middelen en een beperktere focus – de verwezenlijking van de voorstellen in de weg zal staan. Er is er immers een overheidsbrede strategie en beleidsfocus weggevallen, overlap en versnippering van de resultaten dreigen en de onderzoeksmiddelen worden daardoor minder efficiënt ingezet.

Principe 1.2 Inclusieve overheid

Voorstel 5: inclusief en afgestemd beleid voor kwetsbare doelgroepen nog beter uitwerken

Het concrete voorstel luidt ‘Bestaande decretale beleidsplannen (armoede, gelijke kansen, jeugd- en kinderrechten, integratie, ouderen) kunnen zo veel mogelijk geharmoniseerd of zelfs geïntegreerd worden (...)’. Het doel is een meer geïntegreerde benadering van een aantal specifieke doelgroepen.

Indien dit betekent dat er in ieder beleidsveld of -domein een focus wordt gelegd op deze doelgroepen en dat een ‘voogdijminister’ instaat voor het bewaken van de beleidslijn en het opvolgen van transversale uitdagingen, is de SARC het hiermee eens.

Een afvlakking van de doelstellingen van de bestaande beleidsplannen moet daarbij vermeden worden. Er is nood aan concrete minimale doelstellingen per doelgroep. De sectoren staan het dichtst bij de doelgroepen die men wenst te bereiken: zij hebben immers de kennis en het netwerk die nodig zijn. Nemen we het voorbeeld van het Jeugd- en kinderrechtenplan: dit plan is eigenlijk een participatief proces, dat een enorme dynamiek en een groot draagvlak teweeg brengt. Indien dit zou geïntegreerd worden in bestaande beleidskaders, zou het draagvlak en de motivatie van individuen en organisaties kunnen afkalven.

Ieder beleidsveld zet best in op een zo intens en zo breed mogelijke participatie.

Daarnaast moet een doelgroepenbeleid ook in overeenstemming zijn met transversale doelstellingen, bv. het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA). De link van deze specifieke (armoede)doelstellingen met regulier beleid kan beter.

Advies bij Principe 1, voorstel 5

Cultuur, Jeugd, Sport en Media doen er alles aan om ieder vanuit hun eigenheid bij te dragen tot een participatieve samenleving. Er zijn verschillende aanzetten om over de sectoren heen samen te werken (netwerk cultureel leren, sport integreren in de Uitdatabank, de rol van de publieke omroep met betrekking tot kunst en cultuur, sport en ontspanning...) Infrastructuur wordt aanzien als een belangrijke hefboom voor participatie. De SARC verwijst naar slimme maatregelen om multi-functioneel gebruik aan te moedigen: Brede School, herbestemming religieuze infrastructuur, aansporen van bedrijven om seminarieruimtes ter beschikking te stellen,...

De huidige focus op het culturele domein moet verruimd worden naar cultuur, jeugd, sport en media, alsook naar belendend beleid zoals bijvoorbeeld welzijn, toerisme en onderwijs³.

Voorstel 6: waken over e-inclusie op weg naar een digitale overheid

De SARC is zeer begaan met het mediawijzer maken van de Vlamingen en het bevorderen van e-inclusie⁴, met bijzondere aandacht voor bepaalde doelgroepen.

³ SARC-Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk, *Advies over de UiTPAS*, 5 maart 2014.

http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/SR_scw/adviezen/20140305-advies-UiTPAS.pdf.

⁴ Zie adviezen over mediawijdsheid van [10 september 2009](#) (Sectorraad Media) en [20 juni 2012](#) (Algemene Raad).

Het groenboek verwijst in de achtergrondliteratuur terecht naar de White paper 'e-Inclusie in Vlaanderen: een toekomstvisie' van het Kenniscentrum Mediawijsheid en iMinds. Het werd ondertussen al door veertig organisaties onderschreven. De SARC wijst in het bijzonder op:

- de brede invulling van de 'digitale kloof' en het loslaten van een dichotome invulling van risicogroepen (ook wat betreft 'begeleid digitaal');
- de daaraan verbonden brede visie;
- de nood aan een transversaal beleid met reële samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen en beleidsniveaus.

Toch wijst de SARC er ook op dat kwetsbare doelgroepen een laagdrempelige, bereikbare én persoonlijke dienstverlening zullen blijven nodig hebben. Er moet wel degelijk volop ingezet worden op het stimuleren van mediawijsheid en het bevorderen van e-inclusie, maar er moet tevens rekening mee gehouden worden dat niet iedereen meteen mee zal zijn.

De SARC verwijst in deze naar aanbevelingen van het Netwerk tegen Armoede⁵:

- vertrek vanuit een gebruikersperspectief bij digitaliseringsprocessen en voorzie onmiddellijk maatregelen die de bruikbaarheid van de dienst voor kwetsbare doelgroepen garanderen;
- vermijd informatie of dienstverlening die enkel digitaal toegankelijk is, zet altijd in op verschillende informatiekanalen zonder meerkost;
- vermijd het inlassen van controlemechanismen en opnieuw opvragen van gegevens, wachtwoorden,... bij digitale dienstverlening.

Advies bij Principe 1, voorstel 6

De SARC vindt het positief dat de Vlaamse overheid met dit voorstel ook de eigen verantwoordelijkheid opneemt en initiatieven wil nemen om alle burgers mee op weg te nemen naar de overheid en de samenleving van de toekomst. De al opgedane inzichten in e-inclusie (o.a. via mediawijs.be) moeten gevaloriseerd worden. Tegelijk moet de persoonlijke, laagdrempelige dienstverlening – in het bijzonder voor kwetsbare doelgroepen – gegarandeerd blijven.

⁵ Netwerk tegen Armoede, *Digitalisering van het aanbod en de gevolgen; Impact van de digitale kloof op grondrechten*, 2016. <http://www.netwerktegenarmoede.be/documents/160802-NetwerktegenArmoede-over-digitalisering-aanbod.pdf>

Principe 2: De Vlaamse overheid stuurt en regelt niet alles zelf. Verenigingen, bedrijven en burgers pakken maatschappelijke uitdagingen aan samen met de overheid. De Vlaamse overheid steunt vernieuwing in de samenleving en vernieuwt ook haar eigen werking. Ze legt geen regels op die niet echt nodig zijn. Ze blijft wel de rechten, vrijheden en plichten van alle burgers veilig stellen.

Principe 2.1 Faciliterende overheid

Voorstel 13: inzetten op faciliterende rol van de overheid met vernieuwende samenwerkingsvormen zoals cocreatie en coproductie

Het groenboek identificeert een steeds groter wordende wens naar consultatie en participatie vanuit 'belanghebbenden' en stelt voor dat het denken moet verschuiven van intern gericht naar extern georiënteerd. Dat betekent dat verticale structuren, waarbij mensen vertegenwoordigd worden door belangenorganisaties, aangevuld worden met meer horizontale, tijdelijke verbanden tussen gelijkgestemden – informeel en rond een welbepaald belang.

De wens om een overgang te maken van een coördinerende overheid die de touwtjes stevig in handen heeft naar een overheid die anderen betreft en durft loslaten, komt in dit voorstel sterk naar voor. Desondanks meent de SARC dat de formulering van het concrete voorstel te vaag blijft en eerder een situering betreft. De concrete invulling wordt gemaakt in voorstel 14 (zie hieronder) en ook wel in voorstel 15.

Voorstel 14: experimenteren met het recht op uitdagen in combinatie met het waarborgen van rechten, vrijheden en plichten van burgers

Dit voorstel gaat in op een concreet voorbeeld van burgers die een taak opnemen die traditioneel door de overheid werd ingevuld.

De SARC merkt dat de invulling van dit concept 'recht op uitdagen', dat in andere landen hier en daar ook opmars maakt, nog niet helemaal is uitgeklaard. Zo stelt de situering enerzijds: 'De **overheid beslist zelf** welke taken ze op zich neemt en **welke taken ze niet** als een overheidstaak beschouwt.' en anderzijds: '**Belanghebbenden kunnen** door middel van dat recht **aangeven** dat ze bestaande taken van de overheid **willen overnemen**.' Verderop bij het beoogde resultaat is er dan weer geen sprake van het overnemen van taken maar lezen we: 'vernieuwende **samenwerkingsvormen** op poten zetten (...)'. De tegenstrijdigheden in deze zinnen geeft aan dat het concept nog heel wat concreter moet worden en dat er een visie en een kader moeten uitgewerkt worden. Inspiratie kan zeker gezocht worden bij goede voorbeelden op lokaal niveau (maar zie ook verder).

De SARC vindt het zeer positief dat er initiatieven zijn die inspraak, participatie en zelfredzaamheid bevorderen. Er wordt terecht op gewezen dat de consultatie- en participatiewensen van belanghebbenden (waaronder burgers) zijn toegenomen en het is goed dat de overheid instrumenten wil ontwikkelen om daarmee om te gaan. De raad merkt echter dat veel van de voorstelling in het groenboek, waaronder deze rond cocreatie en recht op uitdagen, vertrekken vanuit de veronderstelling dat er meer nood is aan kortlopende, ad hoc relaties. De vraag is hoe dat vertrekpunt compatibel is met de schaalgrootte van het Vlaamse beleidsniveau, waarbij een grote mate van continuïteit en een groot bereik nodig zijn.

De SARC wenst daar tegenover te stellen dat het uitbouwen van duurzame relaties met groepen mensen een beter uiteindelijk resultaat zal geven. Op die manier kan er pas vertrouwen ontstaan tussen beide partners in het beleid, vertrekt men werkelijk vanuit een civiel perspectief en is er ook een 'recht op mislukken'. Ook kan er dan voldoende aandacht zijn voor en concrete gerichte initiatieven naar doelgroepen die traditioneel minder aan beleidsparticipatie doen.

Daarnaast is het nodig dat de motivatie 'zuiver' is, d.w.z. vertrekt vanuit het vertrouwen dat de taak elders beter of met meer of andere meerwaarde kan worden uitgevoerd, en niet vanuit een besparingslogica.

Tot slot meent de SARC dat het goed is dat er eerst kan worden geëxperimenteerd en dat die experimenten vervolgens grondig geëvalueerd worden.

Indien een taak na zo'n evaluatie ook effectief zou worden overgenomen door een private persoon, groep van mensen, organisatie of zelfs bedrijf, dan blijft het volgens de SARC van groot belang dat de banden met de overheid niet worden doorgeknipt. Het algemeen belang – de reden waarom de taak in eerste instantie een overheidstaak was – moet blijvend opgevolgd kunnen worden. Indien dat algemeen belang dreigt te verdwijnen, dan moet het mogelijk zijn dat de overheid minstens daarop kan wijzen en in het uiterste geval de taak opnieuw zelf opneemt.

Principe 2.2 Innovatieve overheid

Voorstel 15: stimuleren van experimentwetgeving, regelluwe zones en recht op uitdagen

Aanvullend bij het specifieke 'recht op uitdagen' van voorstel 15 stelt de SARC een systeem voor waarbij het mogelijk is als organisatie of (partner uit een) sector een eerste gesprekspartner te zijn voor taken waaruit de overheid zich wil terugtrekken. Een sector(organisatie) kan dan voorstellen doen voor een (al dan niet andere) invulling en neemt zo zelf de verantwoordelijkheid op.

Meer algemeen is het de mening van de SARC dat de sector (met inbegrip van de strategische adviesraad als gezaghebbend orgaan voor een bepaald beleidsdomein) op meer vlakken verantwoordelijkheid kan opnemen of geconsulteerd kan worden. Met name zou de overheid de inschakeling van consultancybureaus beter moeten motiveren en *in eerste instantie* moeten nagaan of de taak die zij aan zo'n bureau wenst toe te kennen niet ook (of beter) door de eigen administratie, een strategische adviesraad, het middenveld in een sector,... zou kunnen worden gerealiseerd in samenspraak en cocreatie en met behoud van de nodige middelen voor de uitvoering ervan.

In het bijzonder voor het bereiken van kwetsbare doelgroepen voor bijvoorbeeld participatietrajecten wordt ook door gespecialiseerde bureaus vaak nog het middenveld betrokken, omdat de nodige kennis en ervaring daar het meest aanwezig is. Zeker in zulke gevallen zou de tussenstap van een consultancybureau kunnen worden overgeslagen.

De winst voor de overheid zit hem in het opbouwen van een vertrouwensband met de eigen administratie en met de belangrijke partners in het veld.

Advies bij Principe 2, voorstellen 13, 14 en 15

De SARC is zeer tevreden met elk voorstel dat ingaat op de wens naar meer inspraak en participatie en erkent de kansen die de voorstellen bieden. Hij meent echter dat het uitbouwen van duurzame relaties met partners die gezag hebben in hun sector en die gebaseerd zijn op vertrouwen een fundamentele basisoptie is om dit principe op de langere termijn werkelijk inbedding te zien krijgen. Het overnemen van taken door (groepen van) burgers mag niet ingegeven zijn door een besparingslogica en de overheid moet ook nog steeds het algemeen belang kunnen blijven bewaken. Sectoren moeten meer vertrouwen krijgen van de overheid, zo zullen ze ook meer verantwoordelijkheid opnemen.

Principe 3: Als de Vlaamse overheid maatregelen uitwerkt, luistert ze naar iedereen die daar belang bij heeft: adviesraden, organisaties, maar ook individuele burgers.

Gedragen overheid

Het is goed dat in het groenboek wordt beseft dat participatie maatwerk vergt, net zoals een reëel politiek engagement en een afsprakenkader. Een **beleidscultuuromslag** is nodig om de effectiviteit en efficiëntie van advies- en consultatieprocessen te verbeteren, zo stelt men terecht.

In wat volgt geeft de SARC enkele specifieke bemerkingen bij de verschillende voorstellen bij dit principe. Enkele kernelementen gelden echter voor alle inspraakprocessen, in het bijzonder betrokkenheid in alle fasen van het beleidsproces, interactiviteit op geschikte momenten, transparantie en de verhouding tussen de verschillende soorten advies en consultatie.

Voorstel 17: beleidsvoering altijd principieel interactief doen

De SARC is een voorstander van het 'in alle fasen van het beleidsproces (...) interactief zijn op de geschikte momenten via maatwerk' (concreet voorstel groenboek) (zie ook voetnoot 1).

De SARC meent dat organisaties zoals sectorsteunpunten en belangenbehartigers goede partners zijn in de interactieve beleidsvoering.

Strategische adviesraden zoals de SARC hebben hier ook een rol in te spelen. De Vlaamse Regering kan gebruik maken van de ruime decretale opdracht en de samenstelling van de SAR's met naast onafhankelijke deskundigen ook vertegenwoordigers van het middenveld.

In het kaderdecreet strategische advisering is de opdracht voor SAR's ruim gedefinieerd. Naast de verplichte raadpleging over strategische ontwerpen van decreet, is ook voorzien dat SAR's uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over de hoofdlijnen van het beleid, bijdragen tot het vormen van een beleidsvisie, de maatschappelijke ontwikkelingen volgen en interpreteren...

De overheid heeft de optie om adviesraden in te schakelen voor:

- Inspraak over principieel goedgekeurde/afgeronde intenties of plannen
- Interactieve besluitvorming
- Ingaan op agendasetting van belanghebbenden (in deze scope: adviesraden)

Kabinetten en administraties verwachten van adviezen in de prille fase (agendasetting, beleidsvoorbereiding, besluitvorming) vaak dat zij onder meer zicht bieden op maatschappelijke gevoeligheden en bekommernissen en dat de verschillende beleidsopties beargumenteerd worden afgewogen. Adviezen van de SARC over een beleidsvisie en over hoofdlijnen van beleid zijn vaak op eigen initiatief en lopen doorgaans parallel met andere raadplegingen.

Voor alle belanghebbenden die ingaan op een interactief proces (in elke fase) is het motiverend dat er transparantie is over hoe de inbreng wordt verwerkt (zicht op alle inbreng, afweging, motivering).

Advies bij Principe 3, voorstel 17

De SARC juicht toe dat de overheid (nog) meer werk wil maken van interactieve beleidsvoering. Daarvoor is een cultuuromslag nodig op het politieke niveau net zoals bij de ambtenaren die bij de beleidsvoorbereiding betrokken zijn. De voordelen van het betrekken van belanghebbenden op de juiste momenten – ook vroeg in het proces – zijn al langer een evidentie voor de SARC. Dat moeten ze ook worden voor de Vlaamse overheid.

Voorstel 18: maximaal inzetten op digitale en open consultaties

Dit voorstel is een concrete invulling van het interactieve proces van voorstel 17. In Europese beleidsprocessen is dit al een geijkte werkwijze, waar desgevallend ook lessen uit kunnen worden

getrokken. Het naast elkaar zetten van verschillende standpunten heeft als voordeel dat knelpunten en mogelijke tegenstrijdigheden van inzichten en belangen zichtbaar worden.

Voorwaarde is onder meer een e-platform dat op punt staat, en waarbij het gebruiksgemak zich aan de kant van de gebruiker situeert: de verbetering moet in functie van de gebruiker staan. Het voordeel van snellere en eventueel gemakkelijkere (geautomatiseerde?) verwerking door de overheid mag niet de doorslag geven.

Het voornemen uit voorstel 6 om te waken over de e-inclusie op weg naar een digitale overheid, mag hier niet vergeten worden. Er moet rekening mee gehouden worden dat bepaalde doelgroepen weinig tot nooit zullen deelnemen aan digitale participatie. Er moet dus ruimte blijven voor fysieke consultaties, inbreng van ervaringskennis, een degelijk uitgevoerde armoedetoets, VPAO (verticaal permanent armoedeoverleg, per beleidsdomein georganiseerd), het meenemen van signalen uit basiswerkingen, etc.

Advies bij Principe 3, voorstel 18

De SARC is tevreden dat door het inzetten van digitale middelen meer belanghebbenden de kans krijgen hun stem te laten horen. Een verhoogde aandacht voor e-inclusie is ook hier relevant. De SARC wijst er ook op dat dit een middel blijft naast andere methoden van overleg en participatie, die niet digitaal zijn.

Voorstel 19: rol van de strategische adviesraden herijken

Strategische adviesraden kunnen hun positie en expertise inzetten om nog meer bij te dragen tot een goed beleid. Door zelfbewust om te gaan met hun troeven en ook open te staan voor nieuwe rollen kunnen zij een duurzame, vertrouwenwekkende partner zijn voor een overheid die inspraak en participatie hoog in het vaandel draagt.

Adviesraden hebben een tussenpositie. Ze vormen een onderdeel van het beleidsproces, dus van het overheidsapparaat, maar functioneren onafhankelijk van dat apparaat. Ze houden zich bezig met actuele thema's maar doen niet aan steekvlamadvisering. Ze hebben geen wetenschappelijke ambities maar betrekken wel wetenschappers bij het advieswerk. Ze mengen zich in het publieke debat, maar doen niet aan journalistiek.

Adviesraden hebben de mogelijkheid om zich breed te informeren en zich te baseren op meerdere bronnen. Dit kunnen feitelijke gegevens zijn (evidence based), wetenschappelijk onderzoek (theory based) of meningen van werkveld, deskundigen, ...

Er zijn afspraken met de overheid voorzien in het decreet op niveau van informatie-uitwisseling (informatieprotocol) en planning (regelgevingsagenda).

Het groenboek biedt een kans om scenario's uit te werken voor het optimaler benutten van de unieke positie van de SARC, zowel door de SARC zelf als door de overheid.

De samenstelling van de raad is belangrijk. De leden vormen immers de spil van het adviesproces. Zonder hun inbreng en betrokkenheid is er geen draagvlak voor de adviezen. Idealiter is een adviesraad samengesteld uit figuren met enig gezag die een weerspiegeling zijn van en voor de sector/het middenveld. Er moet aandacht zijn voor een evenwichtige vertegenwoordiging van doelgroepen. Het gaat om mensen die én deskundig én zich onafhankelijk kunnen opstellen door bereid te zijn zich voor het algemeen belang in te zetten. De betrokkenheid van de leden is groter, naarmate de behandelde materies relevant zijn voor de eigen praktijk en de adviezen impact hebben. Op die manier krijgt de overheid van de adviseurs een constructieve loyaliteit.

Het is aan de overheid en het middenveld om figuren met enig gezag en deskundigheid te benoemen/voor te dragen die een afspiegeling zijn van en voor de sector/het middenveld. Zij zijn constructieve en loyale adviseurs.

De adviesraden moeten kennis van zaken hebben of weten waar die te vinden is. Ze moeten openstaan voor nieuwe ideeën of werkwijzen maar ook aandacht hebben voor de hedendaagse realiteit en de voorgeschiedenis van bepaalde ontwikkelingen. De leden moeten kunnen beschikken over een performant en deskundig secretariaat dat hen ondersteunt bij het advieswerk. Het is belangrijk dat het secretariaat door de raad zelf wordt aangestuurd.

Adviesraden werken projectmatig. Ieder adviestraject is een project met een kop en een staart, dat vooraf kan gepland worden en waarvan de beoogde draagwijdte en inhoud ook vooraf kan worden afgesproken.

De adviesraden kunnen werkgroepen of commissies oprichten, doorgaans voor de duur van een adviesproject. Deze commissies worden op maat van het project samengesteld uit leden of, indien nodig ook uit niet-leden van de adviesraad.

Als er een adviesvraag komt over een ontwerp van decreet gebeurt het dat leden het ontwerp al besproken hebben met de minister of kabinet vanuit een functie buiten de raad. Dat komt omdat de overheid soms informeel of formeel organisaties die vertegenwoordigd zijn in de adviesraden of leden van de adviesraden rechtstreeks consulteert. Soms ook gaan deze op eigen initiatief rechtstreeks lobbyen bij de overheid. In het laatste geval is het belangrijk dat enerzijds de betrokkenen duidelijk maken dat ze in eigen naam optreden en anderzijds dat de overheid zich bewust is van het verschil.

In het eerste geval, als de overheid het nodig vindt om organisaties/leden van adviesraden direct individueel te consulteren, kan overwogen worden om dit in samenspraak met en/of transparantie bij de betrokken adviesraad te doen. Op die manier worden dubbele consultaties vermeden en/of blijven de diverse rollen duidelijk.

De SARC is een netwerkorganisatie. In combinatie met projectmatig werken biedt het de mogelijkheid om ook in wisselende teams met medewerkers, raadsleden en externen te werken ter voeding van het advies en van het beleid.

Daardoor zijn zij ook flexibel genoeg om een rol te kunnen spelen in interactievormen zoals voorgesteld in de voorstellen 17 en 18.

De SARC staat er voor open een rol op te nemen in het belanghebbendenmanagement in zijn beleidsdomein⁶. Dit vergt een flexibele werkwijze waarbij hij misschien een stukje van zijn handelingsautonomie moet prijsgeven. Dit traject mag geen afbreuk doen aan de inhoudelijke autonomie van de raad als het er op aan komt een advies te formuleren.

De adviesverplichting geldt voor alle ontwerpen van decreet die van strategisch belang zijn na principiële goedkeuring binnen de Vlaamse Regering. Dat geeft de adviesraden een afgebakende rol in de beleidsvoorbereidingscyclus. In de praktijk kan deze verplichting echter soms contraproductief zijn. Er is enkel ruimte voor punten en komma's, de grote keuzes zijn gemaakt bij het begin van de beleidscyclus. Er is immers al een politieke consensus en er is al een consultatieproces achter de rug. Adviesraden worden soms als stoorzenders ervaren die het beleidsproces vertragen. Dit, terwijl zij zich opgejaagd en onder druk gezet voelen.

⁶ Ter informatie: de Vlaamse Woonraad sloot met het Agentschap Wonen een protocol af dat de mogelijkheid voorziet om een gezamenlijk belanghebbendenmanagement op te zetten.

De adviesraden zijn vragende partij om vroeger betrokken te worden. Door bijvoorbeeld in overleg met de overheid vooraf de beoogde doorwerking van een advies vooraf te bepalen en (meer) jarenprogramma van de adviesraden op te maken. Werken met conceptnota's, wit- of groenboeken en dergelijke zijn eveneens een stap in de goede richting. Maar beide pistes ontslaan de Vlaamse Regering niet van de verplichting met betrekking tot, bijvoorbeeld, voorontwerpen van decreet.

Het is goed dat de SARC als strategische adviesraad een formele plek blijft behouden in de besluitvorming. Daarnaast kan de SARC ook proactief in dialoog gaan met de verantwoordelijke beleidsmakers om de wederzijdse wensen en verwachtingen in beeld te krijgen. De overheid kan advies vragen over concepten/pistes voor mogelijk beleid. De SARC wil een centrale partner zijn in de participatiemix, geen stoorzender.

Adviezen komen tot stand in dialoog, op basis van discussies tussen deskundigen en maatschappelijke actoren met verschillende belangen en invalshoeken. Adviesraden maken best steeds duidelijk hoe ze tot hun besluitvorming zijn gekomen en welke afwegingen hierbij hebben meegespeeld. De adviezen zijn openbaar en voor iedereen toegankelijk. De raden communiceren open over de werkwijze en de procedures die geleid hebben tot het advies. Zo wordt bijgedragen tot de rijkdom van de argumentatie. Een adviesraad kan op die manier stof leveren voor het onderbouwen van beleid.

De raden streven naar consensus. Een consensusadvies dat niet gebaseerd is op een echte consensus is, is echter soms minder goed dan een advies waar duidelijke knelpunten worden geduid met weergave van argumenten. Dit kan voor beleidsmakers interessant zijn omdat zij te weten komen waarover men het in een raad niet eens geraakt. Beleidsbeslissingen gebeuren op een niveau waar keuzes gemaakt worden. Het niveau van adviseren is verschillend van het niveau van eindbeslissers, het is eerder een niveau dat bewust kan maken van spanningen.

Een adviesraad brengt actoren samen die weten dat er op andere plekken andere vragen of meningen zijn. Zonder dergelijk adviesplatform blijft iedereen in het eigen cocon met zijn eigen mening en middelen en is het vechten voor het eigen sectorbelang. Het breder belang wordt uit het oog verloren.

Dat betekent dat een advies genomen op basis van een échte consensus, die een compromis tussen alle belangrijke ideeën/oplossingen in zich houdt, meer impact heeft.

Het is belangrijk voor de SARC om te streven naar een consensus, op voorwaarde dat er écht een consensus is. Daarin zit de een groot deel van de meerwaarde vervat ten opzichte van de interactie in de voorstellen 17 en 18. Indien er geen echte consensus kan worden bereikt, kan een weergave van de argumenten van de verschillende leden de beleidsmakers meer vooruithelpen.

Advies bij Principe 3, voorstel 19

De SARC kan zijn positie en expertise inzetten om nog meer bij te dragen tot een goed beleid en staat open zijn werkwijze nog meer flexibel te maken. De grootste randvoorwaarden zijn:

- een gezagsvolle samenstelling,
- een formele plek in de besluitvorming behouden,
- openheid naar vernieuwende participatievormen.

De SARC wenst niet te kiezen tussen de twee uiteenlopende concrete voorstellen van voorstel 19, beide opties kunnen immers naast elkaar bestaan en zijn nu ook al mogelijk.

Betere interactie met de beleidsmakers (formeel zowel als informeel) kan bijdragen aan een nieuwe invulling van de rol van de SARC, zowel op traditionele als op vernieuwende en toekomstgerichte

leest geschoeid. De SARC schreef hierover al vaker in adviezen en hoopt dat dit nu ook in de praktijk kan worden omgezet.

Voorstel 20: permanente adviesstructuren regelmatig kritisch herbekijken

Zoals eerder gezegd (zie adviezen bij voorstellen 13, 14 en 15) is het volgens de SARC voor de overheid een gezonde houding om duurzame vertrouwensrelaties uit te bouwen met groepen van mensen en maatschappelijke groeperingen. Ad hoc werken rond bepaalde thema's en met ad hoc samengesteld groepen kan snel en goed resultaat opleveren, maar creëert geen structurele band waarbij de burger het gevoel heeft de overheid te kunnen bereiken.

Bovendien moet bij een ad hoc werkwijze nog meer aandacht gaan naar het bereiken van bepaalde doelgroepen die moeilijk bereikt worden.

Advies bij Principe 3, voorstel 20

De SARC meent dat het uitbouwen van duurzame relaties met partners die gezag hebben in hun sector en die gebaseerd zijn op vertrouwen fundamenteel is.

Principe 5: De Vlaamse overheid werkt goed samen met de lokale besturen, de andere deelstaten, de federale overheid en de Europese Unie.

Geïntegreerde overheid

Voorstel 23: een jaarlijks interbestuurlijk werkprogramma opstellen en uitvoeren

De SARC ziet de mogelijkheden van dit voorstel in en adviseert positief. In het advies bij het groenboek implementatie zesde staatshervorming⁷ toonde de SARC zich al voorstander van het versterken van de coördinatie tussen de bestuursniveaus. Organisaties krijgen vaak te maken met het feit dat hun werking zich beleidsmatig op verschillende niveaus afspeelt. Een betere afstemming kan alleen maar bijdragen tot beter beleid.

Voorstel 24: taken aan bestuursniveaus toekennen op basis van subsidiariteit en homogeniteit objectiveren

Subsidiariteit, het uitvoeren van een taak op het meest geschikte niveau, is ook volgens de SARC een goed uitgangsprincipe voor een bestuurlijke organisatie.

Noodzakelijke randvoorwaarden daarbij zijn dat de beslissing daarrond ‘zuiver’ wordt genomen – niet wordt ingegeven door een besparingslogica – en dat de Vlaamse overheid de banden niet helemaal doorknipt. Zoals gezegd bij voorstel 23 speelt beleid voor eenzelfde sector zich vaak op verschillende beleidsniveaus tegelijk af. Het blijft daarom noodzakelijk dat de samenwerking niet volledig wordt stopgezet of een domein niet helemaal wordt losgelaten. Bv. een gericht stimuleringsbeleid kan nodig blijven, ook al wordt de beslissing genomen om een taak over te dragen naar een ander niveau. Het Vlaams niveau bevindt zich in de juiste positie om corrigerend op te treden bij lokale lacunes of grote verschillen. In dat opzicht moeten de verschillende beleidsniveaus ook complementair kunnen optreden t.o.v. elkaar.

Advies bij Principe 5, voorstel 23 en 24

De SARC adviseert positief over het zakelijk, coherent en gedagen maken van de beslissingen rond toekomstige verdelingen van bevoegdheden. Hij wijst er op dat de mogelijkheid van besparen geen rol mag spelen in de beslissing en dat de banden best nooit helemaal worden losgelaten.

⁷ SARC-Algemene Raad, *Advies over het groenboek Implementatie zesde staatshervorming*, 26 maart 2014.
<http://www.cjcm.vlaanderen.be/raadcjcm/AR/adviezen/20140326-SARC-advies-groenboek-zesde-staatshervorming.pdf>

Principe 6: De Vlaamse overheid zit niet vastgeroest in structuren. Ze past zich vlot aan nieuwe noden en behoeften van de samenleving aan. De verschillende diensten werken goed samen. De Vlaamse overheid is zuinig en efficiënt.

Wendbare overheid

Voorstel 28: samenwerking tussen politiek en administratie versterken

Dit voorstel heeft voor de SARC een grote waarde. Het versterken van het vertrouwen tussen ministers en kabinetten enerzijds en de ambtenaren anderzijds is van belang voor het goed kunnen realiseren van alle voorstellen van voorliggend groenboek.

De SARC verwijst ook terug naar zijn Memorandum uit 2009⁸ waarin hij opriep consequent te zijn en te werken met één minister per homogeen beleidsdomein. Het is daarbij belangrijk om een goede afstemming te organiseren tussen de verschillende beleidsvelden van het homogene beleidsveld. Het is eveneens belangrijk om een goede samenwerking te organiseren tussen de verschillende beleidsdomeinen zoals onderwijs, cultuur, gezondheid, economie, internationaal beleid, toerisme,...

Voorstel 29: kernprocessen en ondersteunende processen stroomlijnen

Indien processen zoals subsidies en erkenningen overheidsbreed zouden gestroomlijnd worden, roept de SARC op om rekening te houden met volgende principes:

- centraal stellen van de doelgroepen;
- proportionaliteit: lasten vs. lusten, rekening houden met de diversiteit van de doelgroepen;
- vertrouwen hebben in de doelgroepen: bewijslast moet meerwaarde hebben, controle vs. risico.

Advies bij Principe 6, voorstellen 28 en 29

De SARC adviseert positief bij de voorstellen. Een stroomlijning moet de doelgroepen centraal stellen, proportioneel zijn en het vertrouwen opbouwen en versterken.

⁸ SARC, *Cultuur IS...Uitdagingen voor het cultuurbeleid in Vlaanderen*, 2009. P. 18.
http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/downloads/memorandum_sarc_2009-2014.pdf.